

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ КОМП'ЮТЕРНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

ЗАТВЕРДЖУЮ

**В.о. декана факультету комп'ютерних
інформаційних технологій**

Ігор ЯКИМЕНКО
« 30 » 33680120 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Проректор з науково-педагогічної
роботи**

Віктор ОСТРОВЕРХОВ
2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ІННІОТ

Святослав ПИТЕЛЬ
« 30 » 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни
«ПЕДАГОГІКА»

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність – 015 Професійна освіта

Спеціалізація – 015.39 Цифрові технології

Освітньо-професійна програма – Професійна освіта (Цифрові технології)

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	СРС (год.)	Разом (год.)	Екзамен (сем.)
Денна	1	1	32	14	3	6	65	120	1
Заочна	1	1	8	4	-	-	108	120	2

30.01.2024

Тернопіль – 2024

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 015. Професійна освіта (Цифрові технології), затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол № 11 від 26 червня 2024 р.).

Робочу програму склала к.пед.н., доцент кафедри освітології і педагогіки **Ольга ГЛАВАЦЬКА**.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри освітології і педагогіки (протокол № 1 від 26 серпня 2024 р.).

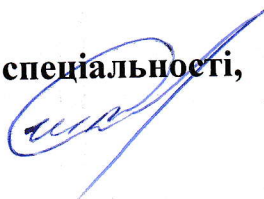
**Завідувач кафедри,
д.пед.н., професор**

Лілія РЕБУХА

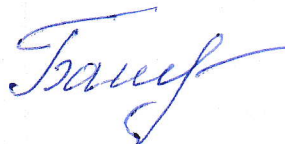
Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 015 Професійна освіта (цифрові технології) (протокол № 1 від 30 серпня 2024 р.).

**Голова групи забезпечення спеціальності,
д.пед.н., професор**

Володимир ШАФРАНСЬКИЙ

**Гарант освітньої програми,
к.е.н., доцент**

Оксана БАШУЦЬКА

**СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПЕДАГОГІКА»**

1. Опис дисципліни «Педагогіка»

<i>Дисципліна</i>	<i>Галузь знань, спеціальність, СВО</i>	<i>Характеристика навчальної дисципліни</i>
Кількість кредитів ECTS – 4	Галузь знань – 01 Освіта/Педагогіка	Статус дисципліни нормативна Мова навчання українська
Кількість залікових модулів – 4	Спеціальність – 011 Освітні. Педагогічні науки Освітньо-професійна програма – Професійна освіта (Цифрові технології)	Рік підготовки: <i>Денна – 1</i> <i>Заочна – 1</i> Семестр: <i>Денна – 1</i> <i>Заочна – 1</i>
Кількість змістових модулів – 1	ступінь вищої освіти – бакалавр	Лекції: <i>Денна – 32 год.</i> <i>Заочна – 8 год.</i> Практичні заняття: <i>Денна – 14 год.</i> <i>Заочна – 4 год.</i>
Загальна кількість годин: 120		Самостійна робота: <i>Денна – 71 год.</i> <i>Заочна – 108 год.</i> Індивідуальна робота – 3 год. Тренінг – 6 год.
Тижневих годин: 8, з них аудиторних – 3		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. Мета і завдання дисципліни «Педагогіка»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Педагогіка» є комплексне вивчення загальних основ педагогіки; формування стійких уявлень про предмет, завдання, основні категорії педагогіки, її зв'язки з іншими дисциплінами; розкриття ролі педагогічної підготовки в цілісній системі професійної підготовки; розвиток креативного мислення, високого рівня педагогічної культури.

2.2. Завдання вивчення дисципліни:

- опанування основними поняттями, завданнями та функціями педагогіки;
- засвоєння студентами системи знань принципів, форм, методів виховання і навчання;
- формування у студентів уявлення про процес навчання, його цілі, методи та форми контролю;

- розвиток у студентів педагогічного мислення, здатності до аналітичного осмислення педагогічної дійсності;
- навчання творчих підходів до розв'язання нестандартних педагогічних ситуацій, уміння приймати найбільш вдалі рішення відповідно до педагогічних закономірностей, принципів виховання і навчання.
- формування умінь та навичок організації, здійснення та аналізу професійної діяльності;
- сприяння формуванню у студентів основ педагогічної майстерності.

Передумови для вивчення дисципліни.

Курс «Педагогіка» передбачає наявність знань із суміжних дисциплін: Українська мова за професійним спрямуванням, Іноземна мова, Філософія, Основи цифрових технологій в сфері освіти.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування яких забезпечує вивчення дисципліни

Вивчення дисципліни забезпечує формування таких спеціальних (фахових) компетентностей:

- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК 07).
- Здатність застосовувати освітні теорії та методології у педагогічній діяльності (ЗК 13).
- Здатність здійснювати професійну діяльність з дотриманням вимог законодавства, стандартів освіти та внутрішніх нормативних документів закладу освіти (ЗК 21).

2.4. Результати навчання

- Знати основи психології, педагогіки, а також фундаментальних і прикладних наук (відповідно до спеціалізації) на рівні, необхідному для досягнення інших результатів навчання, передбачених цим стандартом та освітньою програмою (ПР 10).
- Володіти психолого-педагогічним інструментарієм організації освітнього процесу, уміти проектувати і реалізувати навчальні/розвивальні проекти (ПР 11).
- Володіти навичками стимулювання пізнавального інтересу, мотивації до навчання, професійного самовизначення та саморозвитку здобувачів освіти (ПР 14).
- Діагностувати, прогнозувати, забезпечувати ефективність та корегування освітнього процесу для досягнення програмних результатів навчання і допомоги здобувачам освіти в реалізації індивідуальних освітніх траєкторій (ПР 15).
- Емпатійно взаємодіяти, відповідати за прийняття рішень в межах своєї компетенції, дотримуватися стандартів професійної етики (ПР 20).

2.5. Матеріально-технічне забезпечення

Технічні засоби (мультимедійне устаткування, комп'ютери), обладнання, прилади та інструменти (таблиці, дидактичні матеріали).

3. Програма навчальної дисципліни «Педагогіка»

Змістовий модуль. Педагогіка як наука, теоретичні основи навчання і виховання

Тема 1. Педагогіка як наука, її становлення і розвиток

Педагогіка як галузь наукового знання про виховання людини. Основні етапи її розвитку. Об'єкт та предмет педагогіки. Методологічні основи педагогіки.

Основні категорії педагогіки. Структура педагогічної науки.

Зв'язок педагогічної науки з іншими науками: філософією, психологією, фізіологією, медициною тощо.

Роль педагогічної підготовки у цілісній системі професійної підготовки і професійної діяльності фахівця дошкільної освіти.

Література: 3; 5; 7; 8; 9; 10.

Тема 2. Розвиток, виховання та соціалізація особистості

Наукові дослідження – шлях до вирішення проблем педагогіки. Сутнісна характеристика особистості та її психологічна структура. Поняття «індивід», «особистість», «індивідуальність» як характеристики людини. Фактори розвитку особистості. Вікова періодизація дитинства за В. Крутецьким. Рушійні сили розвитку особистості. Рівні розвитку дитини за Л. Виготським.

Виховання як фактор розвитку і формування особистості. Виховання як спеціально організований процес. Народна педагогіка про чинники формування особистості, їх особливості та взаємозв'язок.

Суть соціалізації. Механізми соціалізації. Класифікація і загальна характеристика факторів соціалізації: макрофактори, мезофактори, мікрофактори. Роль провідної діяльності у формуванні особистості.

Література: 7; 8; 10; 11; 12.

Тема 3. Самовиховання як вищий етап виховного процесу

Поняття, ознаки, види та структура самовиховання. Воля – провідна функція у самовихованні. Структурна модель самовиховання особистості. Зв'язок між вихованням і самовихованням. Самовиховання у житті та діяльності видатних людей.

Основні характеристики та методи процесу самопізнання. Методи самопізнання. Основне правило самопізнання. Самооцінка особистості. Види самооцінки і їх значення. Умови об'єктивної самооцінки. Правила формування об'єктивної самооцінки. Фактори, що впливають на формування самооцінки особистості та умови її вдосконалення. Методика самооцінювальної діяльності. Регулятивні операції у процесі самовиховання. Структура процесу саморегуляції. Механізм самоуправління особистості. Методи саморегуляції.

Організація процесу самовиховання. Джерела розвитку самовиховання особистості. Рушійні сили самовиховання. Мотиваційна сфера особистості. Етапи та зміст самовиховання.

Література: 6; 11; 12.

Тема 4. Характеристика педагогічного процесу

Педагогічний процес як система. Цілісність педагогічного процесу. Закономірності педагогічного процесу. Етапи педагогічного процесу. Суть і напрями нововведень. Оптимізація педагогічної системи. Шляхи підвищення ефективності педагогічного процесу в сучасній школі.

Література: 1; 5; 7; 8; 10; 12.

Тема 5. Педагог як суб'єкт педагогічного процесу

Загальна характеристика педагогічної професії: виникнення, становлення педагогічної професії, її своєрідність і перспективи розвитку.

Сутність, структура, функції, види, особливості педагогічної діяльності. Психолого-педагогічні вимоги до особистості педагога, його права та обов'язки.

Попередження професійного вигорання педагога. Творчий потенціал як фактор антивигорання. Методичні рекомендації щодо попередження професійного вигорання.

Література: 1; 2; 3; 4; 5; 7; 8; 10.

Тема 6. Логіка і методика науково-педагогічного дослідження

Наукові дослідження – шлях до вирішення проблем педагогіки. Сутність і особливості наукових досліджень у педагогіці. Фундаментальні та прикладні науково-педагогічні дослідження. Організація педагогічного дослідження, його структурні елементи.

Поняття про методи дослідження, їх класифікація. Емпіричні методи дослідження: спостереження, опитування, педагогічний експеримент, вивчення продуктів діяльності особистості, узагальнення незалежних характеристик, соціометрія, тестування та ін. Теоретичні методи дослідження: аналіз, синтез, індукція, дедукція, порівняння, класифікація, узагальнення та ін.

Література: 7; 8; 10; 11.

Тема 7. Предмет і завдання дидактики. Суть процесу навчання

Поняття дидактики та її завдання. Основні категорії дидактики: процес навчання, викладання, учіння, зміст освіти, методи навчання, форми організації навчання та ін.

Сутність процесу навчання, його методологічна основа. Двосторонній характер процесу навчання. Викладання і учіння як складові процесу навчання. Функції процесу навчання: освітня, виховна, розвиваюча; їх взаємозв'язок.

Структура процесу навчання: цільовий, стимулюючо-мотиваційний змістовий, операційно-діяльнісний, контрольню-регулюючий та операційно-діяльнісний компоненти. Структура діяльності вчителя у процесі навчання: планування, організація навчальних дій, стимулювання, поточний контроль, регулювання діяльності, аналіз результатів. Психолого-педагогічні основи діяльності учнів в процесі навчання під керівництвом учителя та під час самостійної роботи.

Діяльність учителя і учня в різних видах навчання. Пояснювально-ілюстративне, проблемне, програмоване навчання, навчання за допомогою комп'ютера.

Література: 1; 4; 5; 7; 8; 10; 12.

Тема 8. Закономірності та принципи навчання

Поняття про закони та закономірності навчання. Зовнішні та внутрішні закономірності процесу навчання. Характеристика загальних закономірностей навчання. Принципи навчання як категорія дидактики. Характеристика принципів

навчання. Науковість навчання. Систематичність і послідовність у навчанні. Доступність навчання. Зв'язок навчання з життям і практикою. Свідомість і активність учнів у навчанні. Наочність навчання. Грунтовність і міцність засвоєння знань, умінь і навичок. Індивідуальний і диференційований підхід у навчанні. Емоційність навчання. Правила навчання.

Дидактичні принципи та їх класифікація. Характеристика системи принципів навчання. Нетрадиційні принципи навчання. Реалізація принципів у навчально-виховному процесі школи. Народна педагогіка про принципи навчання.

Література: 1; 5; 7; 8; 10; 12.

Тема 9. Методи і засоби навчання

Поняття про методи навчання. Двобічний характер методів навчання. Метод і прийом навчання. Методи і засоби навчання. Різноманітні підходи до класифікації методів навчання в сучасній дидактиці.

Методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності: словесні, наочні, практичні, індуктивні і дедуктивні, репродуктивні і проблемно-пошукові та ін.

Методи стимулювання навчально-пізнавальної діяльності: змагання, пізнавальні ігри, заохочення, покарання, роз'яснення суспільної та індивідуальної значимості навчання, пред'явлення навчальних вимог та ін.

Методи контролю і самоконтролю в навчанні: усний і письмовий контроль, дидактичне тестування, програмований контроль, спостереження, самоперевірка та ін.

Проблема удосконалення і оптимального вибору методів навчання.

Поняття про технологію навчання. Основні компоненти технології навчання. Технології навчання в сучасній школі.

Література: 1; 5; 7; 8; 10; 12.

Тема 10. Форми організації навчання

Поняття про форми організації навчання та форми навчання. Класифікація форм організації навчання. Форми організації навчання.

Урок як цілісна система. Зв'язок уроку з іншими формами навчання. Типологія і структура уроку. Нестандартні уроки. Організація навчальної діяльності учнів на уроці. Основні вимоги до уроку.

Підготовка учителя до уроку. Тематичне і поурочне планування. Аналіз та самооцінка уроку. Проблема підвищення ефективності уроку в сучасній школі.

Позаурочні форми організації навчання: семінарські заняття, практикуми, факультативні заняття, навчальні екскурсії, додаткові групові та індивідуальні заняття, предметні гуртки, домашня навчальна робота.

Література: 1; 5; 7; 8; 10; 12.

Тема 11. Контроль у процесі навчання

Суть контролю навчання як дидактичного поняття. Види контролю: попередній, поточний, тематичний, періодичний, підсумковий. Форми і методи контролю, їх характеристика. Оцінювання та облік результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти.

Література: 1; 2; 4; 7; 8; 11; 12.

Тема 12. Виховання в цілісному педагогічному процесі

Сутність процесу виховання. Двосторонній характер процесу виховання. Особливості процесу виховання. Структура процесу виховання та характеристика його складових.

Характеристика закономірностей виховання.

Особливості і специфіка принципів виховання. Основні принципи виховання: гуманізму, демократизму, природовідповідності, культуровідповідності, індивідуалізації, опори на позитивне, пріоритету загальнолюдських цінностей, взаємозв'язку виховання з життям, практикою, єдність і взаємозв'язок виховних впливів.

Література: 5; 7; 11; 12.

Тема 13. Зміст процесу виховання

Поняття про зміст виховання, його особливості в національній школі.

Розумове виховання школярів: завдання, зміст, шляхи здійснення. Формування основ наукового світогляду – мета розумового виховання. Методика виявлення рівня сформованості світогляду учнів.

Трудове виховання. Види трудової діяльності учнів. Система трудового виховання в школі. Завдання профорієнтаційної роботи з учнями, її компоненти, етапи.

Естетичне виховання школярів. В. Сухомлинський про естетичне виховання засобами природи й мистецтва. Завдання, зміст і засоби естетичного виховання. Екологічне виховання.

Фізичне виховання: завдання, зміст, форми та засоби. Моральне виховання школярів: завдання, зміст. Громадянське виховання.

Правове виховання. Робота з профілактики правопорушень серед неповнолітніх.

Статеве виховання і підготовка до сімейного життя. Завдання та зміст статевого виховання. Роль сім'ї у статевому вихованні дітей. Форми роботи школи та сім'ї з питань статевого виховання школярів.

Народна педагогіка про зміст виховання. Використання народних традицій у виховному процесі національної школи.

Література: 5; 7; 11; 12.

Тема 14. Загальні методи виховання

Поняття про сутність методів, прийомів і засобів виховання. Умови, що визначають вибір методів, засобів і прийомів виховання. Класифікація методів виховання.

Методи формування свідомості особистості (бесіда, лекція, диспут, дискусія, переконання, навіювання, приклад). Методи організації діяльності і формування досвіду суспільної поведінки (привчання, тренування, педагогічна вимога, громадська думка, створення виховуючих ситуацій). Методи стимулювання діяльності і поведінки (гра, змагання, заохочення, покарання).

Система засобів виховання. Засоби всебічного розвитку особистості. Взаємозв'язок методів і засобів виховання.

Література: 5; 7; 8; 11.

Тема 15. Форми організації процесу виховання

Поняття про форми організації процесу виховання, їх класифікація. Індивідуальні, групові, колективні та масові форми організації процесу виховання. Організація і проведення виховної справи.

Учнівський колектив і його роль у формуванні особистості. Стадії і перспективи розвитку дитячого колективу. Колектив і особистість. Педагогічне керівництво колективом.

Взаємодія школи, сім'ї та громадськості у справі виховання.

Література: 4; 5; 7; 11.

4. Структура вивчення дисципліни «Педагогіка» денна форма навчання

Назва теми	Кількість годин							Тренінг	Контрольні заходи
	Лекції		Практичні заняття		Самостійна робота		ІРС		
	ДФН	ЗФН	ДФН	ЗФН	ДФН	ЗФН	ДФН		
Тема 1. Педагогіка як наука, її становлення і розвиток	4	1	1	1	5				Тести, опитування, презентації
Тема 2. Розвиток, виховання та соціалізація особистості	2	1	1		5				Тести, опитування, презентації результатів виконаних завдань
Тема 3. Самовиховання як вищий етап виховного процесу	2	1	1	1	5				Тести, презентації результатів виконаних завдань
Тема 4. Характеристика педагогічного процесу	2	1	1		5				Тести, опитування, творчі завдання
Тема 5. Педагог як суб'єкт педагогічного процесу	2		1		4				Тести, опитування
Тема 6. Логіка і методика науково-педагогічного дослідження	2		1		5		3	6	Тести, презентації результатів виконаних завдань
Тема 7. Предмет і завдання дидактики. Суть процесу навчання	2	1	1		4				Тести, презентації результатів виконаних завдань
Тема 8. Закономірності та принципи навчання	2		1		4				Тести, опитування, творчі завдання
Тема 9. Методи і засоби навчання	2		1	1	4				Тести, опитування, творчі завдання
Тема 10. Форми організації навчання	2		1	-	4				Тести, опитування
Тема 11. Контроль у процесі навчання	2		-	-	4				Тести, опитування

Тема 12. Виховання в цілісному педагогічному процесі	2	1	1		4				Тести, презентації результатів виконаних завдань
Тема 13. Зміст процесу виховання	2	1	1		4				Тести, презентації результатів виконаних завдань
Тема 14. Загальні методи виховання	2	1	1	1	4				Тести, презентації результатів виконаних завдань
Тема 15. Форми організації процесу виховання	2		1		4				Тести, опитування
Разом	32	8	14	4	65		3	6	
Підсумковий контроль	Екзамен								

5. Тематика практичних занять

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ. ПЕДАГОГІКА ЯК НАУКА, ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ

Практичне заняття 1.

Тема 1. Педагогіка як наука, її становлення і розвиток.

Мета: сформувати наукове уявлення про предмет, завдання, основні категорії загальної педагогіки, її зв'язки з іншими дисциплінами.

Запитання для обговорення:

1. Розкрийте сутність поняття «педагогіка» та основні етапи її розвитку.
2. Дайте визначення і розкрийте суть основних категорій педагогіки.
3. Назвіть завдання, які висувуються перед сучасною педагогічною наукою?
4. Виявіть зв'язок між вихованням, освітою та навчанням.
5. Проаналізуйте «кодекс лицарської честі» запорізьких козаків. Зробіть висновки.

Література: 3; 5; 7; 8; 9; 10; 12.

Тема 2. Розвиток, виховання та соціалізація особистості

Мета: засвоїти знання щодо розвитку людини, впливу виховання на розвиток особистості, особливості соціалізації на різних етапах розвитку особистості.

Запитання для обговорення:

1. Розкрийте зміст понять «людина», «індивід», «особистість».
2. Якими факторами зумовлюється розвиток особистості?
3. Що таке спадковість? Яка її роль, місце і значення у розвитку особистості?
4. Що необхідно розуміти під середовищем? Як впливає середовище на розвиток особистості?
5. Визначте негативні фактори впливу середовища на розвиток і формування особистості.
6. Розкрийте значення виховання у формуванні і розвитку особистості. Яке значення має активність особистості у власному розвитку?

Література: 7; 8; 10; 12.

Практичне заняття 2.

Тема 3. Самовиховання як вищий етап виховного процесу

Мета: опанувати знання щодо самовиховання як вищого етапу виховного процесу; забезпечити усвідомлення необхідності самовдосконалення своєї особистості; розвинути здатність до самопізнання, самооцінки та саморегуляції; сформувати вміння та навички організації процесу самовиховання.

Запитання для обговорення:

1. Чи існує зв'язок між вихованням і самовихованням? Обґрунтуйте відповідь.
2. Яке місце займає самовиховання у Вашому житті? Яким Ви себе бачите в майбутньому житті?
3. Якими, на Вашу думку, нестандартними шляхами можна підвищити ефективність процесу самовиховання?
4. Прослідкуйте на основі вивчення автобіографічної літератури процес самовиховання у житті та діяльності видатних людей. Проаналізуйте життєвий шлях успішних людей.
5. Назвіть і обґрунтуйте стимули самовиховання визначені В. Сухомлинським. Якими стимулами керуєтесь Ви в процесі самовиховання.
6. Складіть модель процесу самовиховання.

Література: 3; 6; 8; 12.

Тема 4. Характеристика педагогічного процесу

Мета: опанувати знання щодо сутності поняття педагогічного процесу.

Запитання для обговорення:

1. Назвіть основні цілі, завдання педагогічного процесу.
2. Охарактеризуйте структуру педагогічного процесу, його суперечності та рушійні сили.
3. Висвітліть закономірності та принципи педагогічного процесу.
4. Обґрунтуйте взаємовідносини учасників педагогічного процесу.
5. Назвіть основні напрями спільної діяльності школи, сім'ї та громадськості у вихованні дітей.

Література: 1; 5; 7; 8; 10; 12.

Практичне заняття 3.

Тема 5. Педагог як суб'єкт педагогічного процесу

Мета: ознайомити студентів із професійною діяльністю педагогів як суб'єктів педагогічного процесу.

Запитання для обговорення:

1. Розкрийте основні функції вчителя.
2. Назвіть вимоги, що висувуються до педагога на сучасному етапі.
3. Що позначає поняття «педагогічна майстерність»? Визначте елементи педагогічної майстерності.
4. Проаналізуйте вплив педагога на формування вашої особистості.
5. Напишіть твір-роздум на тему: «Мій ідеал учителя».
6. Обґрунтуйте твердження: «Педагог – не професія, а особисте покликання людини».

Література: 1; 2; 3; 4; 5; 7; 8; 10; 11.

Тема 6. Логіка і методика науково-педагогічного дослідження

Мета: засвоїти знання щодо поняття, логіки і методики науково-педагогічного дослідження.

Запитання для обговорення:

1. Назвіть основні етапи науково-педагогічного дослідження.
2. Охарактеризуйте емпіричні та теоретичні методи педагогічного дослідження.
3. Складіть анкету на самостійно визначену тему, відповідно до спеціальності, проаналізуйте її дані і результати зобразіть у вигляді таблиці.
4. До самостійно визначеної теми наукового дослідження, відповідно до спеціальності, скласти план.
5. До самостійно визначеної теми наукового дослідження, відповідно до спеціальності, визначіть об'єкт, предмет, мету та завдання дослідження.

Література: 7; 8; 10; 12.

Практичне заняття 4.

Тема 7. Предмет і завдання дидактики. Суть процесу навчання

Мета: засвоїти знання щодо предмету та завдань дидактики; ознайомити із сутністю процесу навчання.

Запитання для обговорення

1. Охарактеризуйте предмет, завдання та категорії дидактики.
2. Розкрийте поняття «процес навчання». У чому полягає суть двостороннього характеру процесу навчання?
3. Визначте та охарактеризуйте структурні компоненти процесу навчання.
4. Назвіть функції процесу навчання, поясніть зв'язок між ними.
5. Розкрийте структуру діяльності вчителя у процесі навчання.
6. Розкрийте структуру діяльності учня під керівництвом учителя та у процесі самостійної роботи.

Література: 1; 4; 5; 7; 8; 10; 12.

Тема 8. Закономірності та принципи навчання

Мета: ознайомити студентів із закономірностями та принципами навчання.

Запитання для обговорення:

1. Охарактеризуйте закономірності навчання.
2. Що таке принципи навчання? У чому виявляється їх зв'язок із закономірностями навчання?
3. Що таке правила навчання? У чому виявляється їх зв'язок із принципами навчання.
4. У чому полягає значення знання закономірностей і принципів навчання для педагога?

Література: 1; 5; 7; 8; 10; 12.

Практичне заняття 5

Тема 9. Методи і засоби навчання

Мета: систематизувати знання студентів щодо методів та засобів навчання.

Запитання для обговорення:

1. Як співвідносяться поняття «метод», «прийом» і «засіб» навчання?
2. У чому полягають переваги і недоліки словесних методів навчання? Яке

місце вони посідають у сучасній школі?

3. У чому цінність і особливості використання наочних методів навчання?

4. Які методи використовують для стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності?

5. Охарактеризуйте специфіку методів контролю і самоконтролю у навчанні.

Література: 1; 5; 7; 8; 10; 12.

Тема 10. Форми організації навчання

Мета: ознайомити студентів із особливостями форм організації навчання.

Запитання для обговорення:

1. Що розуміють під поняттям «форми організації навчання»?

2. Поясніть відмінність між поняттями «форми організації навчання» і «форми навчання».

3. Які форми організації навчання відомі в історії дидактики? Визначте їх переваги і недоліки.

4. Чому урок є основною формою організації навчання у сучасній школі? Які вимоги висуваються до уроку?

5. Які форми організації навчання відносять до позаурочних. Розкрийте їх особливості.

Література: 1; 5; 7; 8; 10; 12.

Практичне заняття 6

Тема 12. Виховання в цілісному педагогічному процесі

Мета: ознайомити студентів із особливостями процесу виховання.

Запитання для обговорення:

1. Охарактеризуйте суть і особливості процесу виховання.

2. Проаналізуйте етапи виховного процесу.

3. Висвітліть поняття, особливості та методи діагностики вихованості школярів.

4. Назвіть принципи виховання.

5. Від яких факторів залежить ефективність педагогічного керівництва колективом?

6. Охарактеризуйте стадії розвитку колективу. Яку роль відіграє колектив у формуванні особистості?

Література: 4; 7; 8; 12.

Тема 13. Зміст процесу виховання

Мета: ознайомити студентів із змістом процесу виховання.

Запитання для обговорення:

1. Розкрийте зміст, форми і методи розумового і морального виховання.

2. Назвіть основні завдання естетичного виховання. Які особливості естетичного виховання дітей різних вікових груп?

3. Розкрийте зміст, форми і методи трудового виховання. Визначте основні етапи здійснення профорієнтаційної роботи серед школярів.

4. Визначте особливості фізичного виховання школярів у процесі навчальних занять та позакласній роботі.

5. Назвіть основні завдання статевого виховання. Які фактори зумовлюють актуалізацію питань статевого виховання? Назвіть особливості статевого виховання дітей різних вікових груп.

Література: 4; 7; 8; 12.

Практичне заняття 7

Тема 14. Загальні методи виховання

Мета: систематизувати знання студентів щодо методів та засобів виховання.

Запитання для обговорення:

1. Обґрунтуйте поняття «методи виховання», «засоби виховання».
2. Які методи належать до групи методів формування свідомості особистості?

Розкрийте їх сутність.

3. Охарактеризуйте методи організації діяльності і формування досвіду суспільної поведінки. Наведіть приклади.

4. Які методи використовують для стимулювання діяльності та поведінки вихованців?

5. З'ясуйте правила використання методів заохочення і покарання.

Література: 4; 7; 8; 12.

Тема 15. Форми організації процесу виховання

Мета: систематизувати знання студентів щодо форм організації процесу виховання.

Запитання для обговорення:

1. Обґрунтуйте сутність позакласної і позашкільної виховної роботи.
2. Узагальніть поняття про форми виховання.
3. Висвітліть форми спільної роботи школи і сім'ї.
4. Визначте форми і методи роботи вчителя, класного керівника з батьками учнів.
5. Проаналізуйте досвід роботи вчителя або класного керівника Вашої школи.

Література: 4; 7; 8; 15; 18; 12.

6. Самостійна робота

Самостійна робота є основним засобом засвоєння здобувачами навчального матеріалу в позааудиторний час без участі викладача. Обсяг і зміст самостійної роботи визначається робочою програмою та робочим планом в межах встановленого обсягу годин із навчальної дисципліни, методичними вказівками викладача. Самостійна робота здобувача забезпечується системою навчально-методичних засобів: конспектами лекцій, підручниками, навчальними та методичними посібниками, монографічною літературою і періодикою.

Навчальний матеріал, передбачений навчальним планом для засвоєння здобувачем в процесі самостійної роботи, вноситься на підсумковий контроль поряд з навчальними матеріалом, який опрацьовувався при проведенні навчальних занять. Викладач проводить діагностику якості самостійної роботи здобувача на індивідуальних заняттях (консультаціях). Вони проводяться в позааудиторний час за окремим графіком, складеним кафедрою.

Завдання виконує кожен здобувач шляхом підготовки творчої роботи у вигляді реферату з презентацією згідно із рекомендованою тематикою поданою нижче (тему студент обирає відповідно до свого порядкового номера в журналі). Реферат – це завершена теоретична робота з конкретної проблематики (теми) в межах навчальної програми курсу. Реферат виконується здобувачем самостійно при консультуванні

викладачем. Оформляється за стандартним зразком і подається викладачу за два тижні до екзамену. Захист завдання шляхом усного звіту здобувача з підготовкою та оформлення презентації.

Методичні вказівки щодо оформлення та написання творчої роботи з дисципліни

Перед написанням творчої роботи з конкретної теми курсу необхідно опрацювати наукову літературу, осмислити прочитане і викласти власні думки щодо порушеної проблеми.

Обсяг: 10 сторінок (формат А-4).

Структура та особливості викладу матеріалу

Вступ. Обов'язково виділити предмет опису, обґрунтувати актуальність теми.

Обсяг вступу – 1 сторінка.

Основна частина. Матеріал, який викладається, необхідно обґрунтовано реферувати. Цитований матеріал в основній частині, незалежно від форми цитування – дослівного (в лапках), світоглядно-змістового (своїми словами з зазначенням авторства матеріалу, який використовується), не повинен перевершувати 30% реферату.

Загальний обсяг основної частини становить приблизно 7-8 сторінок.

Висновки. Чіткість, точність, лаконічність висновків. Узагальнення і резюмування основних питань теми. Конкретні висновки можна нумерувати.

Список використаної літератури. Укладається за алфавітним порядком мовою оригіналу з усіма вихідними даними.

Робота повинна бути набрана на комп'ютері та видрукувана на принтері (електронні версії не приймаються).

Параметри: версія WORD, шрифт – 14 кегель, у рядку 60-65 знаків. Сторінки повинні мати відповідні поля та нумерацію: зліва – 30 мм; справа – 10 мм; зверху та знизу – 20 мм.

Тематика рефератів

1. Становлення і розвиток педагогіки як науки.
2. Поняття про особистість, її розвиток та формування.
3. Роль спадковості, середовища і виховання у формуванні особистості.
4. Акселерація і ретрадація: причини та проблеми.
5. Вікові особливості дітей шкільного віку.
6. Врахування індивідуальних особливостей дитини у педагогічному процесі.
7. Позаурочні форми організації навчання.
8. Сутність і особливості процесу виховання.
9. Сутність, завдання, зміст і методи розумового виховання.
10. Сутність, завдання, зміст і методи морального виховання.
11. Сутність, завдання, зміст і методи естетичного виховання.
12. Сутність, завдання, зміст і методи трудового виховання.
13. Професійна орієнтація учнів.
14. Сутність, завдання, зміст і методи фізичного виховання.
15. Сутність, завдання, зміст і методи екологічного виховання.
16. Сутність, завдання, зміст і методи статевого виховання.
17. Поняття про колектив, його ознаки, функції та види.
18. Стадії розвитку колективу.

19. Педагогічне керівництво колективом.
20. Особливості роботи класного керівника з батьками учнів.
21. Діяльність педагогів у формуванні педагогічної культури батьків.
22. Учитель сучасної школи, його функції.
23. Модель школи майбутнього.
24. Творчий потенціал педагога.

8. Тренінг з дисципліни «Педагогіка»

Тренінг у формі дискусії
<p>Підготовка дискусії за обраною темою. Пошук аргументів, доведення та спростування тез. Техніка і тактика аргументування. Мистецтво аргументації. Стратегія і структура дискусії у типових академічних і професійних ситуаціях. Проведення дискусії в академічній групі. Представлення результатів у вигляді мультимедійних презентацій.</p>

Етапи підготовки і проведення дискусії

<i>Докомунікативний етап</i>	<i>Комунікативний етап</i>	<i>Посткомунікативний етап</i>
1. Формулювання проблеми, мети.	1. Оголошення теми, мети, уточнення ключових понять.	Аналіз дискусії.
2. Збір інформації про предмет суперечки, визначення понять.	2. Висування і захист тези.	
3. Добір аргументів.	3. Спростування тези й аргументації опонента.	
4. Формулювання питань до опонентів.	4. Підведення підсумків.	
5. Оцінка аудиторії.		

Теми дискусії

1. Професійне співробітництво вчителів закладу загальної середньої освіти як сучасна тенденція чи нагальна необхідність?
2. «А найкращі із людей нехай будуть учителями»: за чи проти?
3. Батьки як партнери педагогів закладу освіти: переваги та недоліки.
4. Що краще: синиця в руках чи журавель у небі?
5. Чи є емоційний інтелект необхідною здатністю сучасного педагога?
6. Моя професія – це моє покликання?
7. «Якщо я, тільки я, то навіщо я?».
8. Професійна майстерність педагога: вроджена чи набута?
9. У чому краса людини?
10. Чи є педагогіка одночасно наукою і мистецтвом?
11. Кохання як найвища форма міжстатевого спілкування.
12. Роль дозвіллевої діяльності у житті людини.

13. Який із факторів розвитку особистості є домінуючим у формуванні сучасного учня?
14. Чому педагогіку називають системою наук про виховання?
15. Здоровий спосіб життя як необхідна умова життєдіяльності людини.
16. Узгодьте взаємоочікування сторін освітнього процесу: очікування вчителя від учнів, очікування вчителя від батьків, очікування батьків від школи, очікування вчителя від держави, очікування суспільства від школи. За яких умов ці очікування можна реалізувати?
17. Визначіть основні ціннісні ставлення учня, які необхідно сформувати у процесі виховної роботи у школі: до суспільства і держави, інших людей, природи, праці, культури і мистецтва, сім'ї і родини, самого себе.
18. Які цінності необхідно сформувати в учнів?
19. Гармонійно розвинена особистість школяра: міф чи реальність?
20. Чи є мотивація рушійною силою формування особистості школяра?
21. Що необхідно для того, щоб сформувати в учня стійку мотивацію до саморозвитку?
22. У чому полягає значення соціальних норм у житті людини?
23. Якими нестандартними шляхами можна підвищити ефективність процесу самовиховання в учнів?
24. Яка роль самооцінки та рефлексії у розвитку особистості?
25. Яке значення має процес саморегуляції у житті людини?
26. Чому найбільш сприятливим для самовиховання вважають підлітковий вік?
27. Який вплив має колектив класу на процес самовиховання особистості учня?
28. Що спонукає людину до самовиховання?
29. Якими стимулами людина керується у процесі самовиховання?
30. Який зв'язок є між механізмами самовиховання і творчістю учнів?

9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Педагогіка» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- розв'язування тестових завдань;
- завдання на конструювання оптимального набору понять і категорій власного дослідження;
- поточне опитування;
- вирішення проблемних запитань;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- аналітичні звіти, реферати;
- екзамен.

10. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Педагогіка» визначається як середньозважена величина, відповідно до питомої ваги кожної складової екзаменаційного кредиту.

Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3	Модуль 4
20%	20%	5%	15%	40%
<i>Поточне оцінювання*</i>	<i>Модульний контроль**</i>	<i>Тренінг</i>	<i>Самостійна робота</i>	<i>Екзамен</i>
Середнє арифметичне з оцінок отриманих під час опитування на кожному практичному занятті.	Модульна контрольна робота (теми 1-15).	Оцінка за виконане завдання.	Оцінка за виконане завдання.	Тестові завдання (25 тестів по 2б. за тест) – макс. 50 балів. Теорет. пит. 1 – макс. 25 балів. Теорет. пит. 2 – макс. 25 балів.

Примітка:

* Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок отриманих під час занять (здобувач має бути оцінений кожного практичного заняття). Пропуски практичних занять обов'язково відпрацьовуються в години консультацій, в іншому випадку вони вважаються оцінкою «0» та враховуються при визначенні середнього арифметичного балу. Для здобувачів, які навчаються за індивідуальним графіком, поточне оцінювання проводиться під час консультацій та шляхом виконання завдань в системі Moodle.

** Модульна контрольна робота проводиться у вигляді письмової роботи і складається з двох частин: тестові завдання (10 тестів по 10 балів) та теоретичне питання. Оцінка за модульну контрольну роботу визначається як середнє арифметичне з оцінок отриманих за виконання модульних завдань.

Критерії оцінювання теоретичного питання

За правильно виконане теоретичне питання студент може отримати максимум **25 балів**.

21-25 балів: студент демонструє ґрунтовні знання, вільно висловлює свою думку, виявляє креативність у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.

16-20 балів: студент демонструє повні, систематичні знань, вільно висловлює думку, самостійно аналізує події, явища, факти, однак при викладі матеріалу студент допускає несуттєві помилки.

11-15 балів: студент демонструє знання теоретичного матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхневу обізнаність у проблемних питаннях, допускає суттєві помилки при викладі матеріалу.

6-10 балів: студент демонструє фрагментарні знання теоретичного матеріалу, не знає основної термінології, не вмє логічно висловлюватися.

0-5 балів: студент демонструє фрагментарні знання, які є частково правильними; відповідь містить грубі помилки у аналізі подій, явищ, фактів, використанні термінології, відзначається порушенням логіки викладу, неаргументованим висвітленням питання.

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів

Максимальна оцінка за виконане завдання становить **100 балів** і виставляється при дотриманні усіх встановлених вимог.

<i>№ з/п</i>	<i>Вимоги</i>	<i>Бали</i>
1.	Зовнішній вигляд і оформлення.	5
2.	Виконання з використанням комп'ютерної техніки, дотримання обсягу і стандартів виконання (поля, міжрядковий інтервал, нумерація сторінок, вид і розмір).	10
3.	Обґрунтування актуальності обраної теми.	20
4.	Відповідність змісту і завдань темі.	10
5.	Повнота висвітлення теми.	10
6.	Змістове наповнення.	20
7.	Оформлення презентації.	10
8.	Оформлення і обсяг списку використаних літературних джерел.	10
9.	Захист роботи.	5
Разом		100

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

<i>За шкалою університету</i>	<i>За національною шкалою</i>	<i>За шкалою ECTS</i>
90-100	Відмінно	A (відмінно)
85-89	Добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	Задовільно	D (задовільно)
60-64	Незадовільно	E (достатньо)
35-59		FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

<i>№ з/п</i>	<i>Найменування</i>	<i>Номер теми</i>
1.	Мультимедійний проектор Epson EB- 505 (1 шт.), рік виготовлення 2018, рік ведення в експлуатацію 2019 Екран проєкційний BRYAN 2:1,5 (1шт.)	1-15

2.	Ноутбук (Базове програмне забезпечення: ОС Windows 10 – згідно ліцензії Microsoft IT Academy та Microsoft DreamSpark for Students; Програмне забезпечення базових інформаційних технологій: MS Office, телекомунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Opera, Google Chrome, Firefox).	1-15
3.	Фліпчарт	1-15

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Бобровський М.В., Горбачов С.І., Заплотинська О.О. Рекомендації до побудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладі загальної середньої освіти. Київ, Державна служба якості освіти, 2019. 240 с.
2. Каменєва Т. М. Теоретичні основи навчання: навч.-метод. посіб. Київ : МНУЦ, 2018. 282 с.
3. Княжева І.А. Педагогіка: навчальний посібник для здобувачів освіти першого освітнього рівня (бакалавр). Одеса, Університет Ушинського, 2023. 110 с.
4. Менеджмент в освіті: підручник / за ред. проф. В. Крижка. Київ : Освіта України, 2020. 438 с.\
5. Пальчевський С.С. Педагогіка: навч. посіб. 3-є вид. Київ : Каравела, 2020. 496 с.
6. Пащенко М.І. Педагогіка: навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 228 с.
7. Про освіту: Закон України від 24.06.2020 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
8. Про повну загальну середню освіту: Закон України від 16.01.2020 № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20>
9. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 22.08.2018 № 988-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80>
10. Про освіту: Закон України від 24.06.2020 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
11. Управління закладом освіти: Підручник для здобувачів другого рівня вищої освіти педагогічних університетів / С.Г. Немченко, В.В. Крижко, І.Ф. Шумілова, О.М. Старокожко, О.Б. Голік. 2-е вид. перероб. і допов. Бердянськ : БДПУ, 2020. 603 с.
12. Словник термінів і понять з дисципліни «Загальні основи педагогіки» та «Дидактика» для студентів денної та заочної форми навчання спеціальності «Початкова освіта» / уклад. К.І. Гоцуляк. Івано-Франківськ : ПНУ ім. Василя Стефаника, 2018. 38 с.
13. Теслюк В. М. Розвиток педагогічної майстерності: монографія Київ : ЛІРА-К, 2019. 223 с.
14. Управління закладом освіти: Підручник для здобувачів другого рівня вищої освіти педагогічних університетів / С.Г. Немченко, В.В. Крижко, І.Ф. Шумілова, О.М. Старокожко, О.Б. Голік. 2-е вид. перероб. і допов. Бердянськ : БДПУ,

2020. 603 c.

15. Bondarenko N., Kyzenko V., Kosianchuk S. Asking questions as a universal life-affirming skill of the XXI century. Organizational problems of life quality management in the conditions of globalization. Monograph [eds: M. Duczmal, T. Nestorenko]. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2020. Pp. 20–28.

16. Frick T. W. Education Systems and Technology in 1990, 2020, and Beyond. TechTrends. New York Country, U.S. : Springer New York, 2020. Vol. 64. Issue 5, September. P. 693–703. <https://doi.org/10.1007/s11528-020-00527-y>

17. Glushko O. Z. Essential characteristics of national values in philosophical and psychological and pedagogical literature. Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology. Budapest (Hungary), 2018. VI (70), Issue: 170. P. 18–22. doi: <https://doi.org/10.31174/SEND-PP2018-170VI70-04>